

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(I.S.A.M.)

10/77

Afd.: Inlichtingen en
Veiligheid.

's-Gravenhage, 25 oktober
Prins Clauslaan 8
Tfn 81 43 21

Nr. : AIV/0964/L-77

Aan:

Zie verzendlijst.

INLICHTINGENSAMENVATTING

(ISAM 10/77)

Deze ISAM is een nationaal inlichtingendocument.
Behoudens voorafgaande toestemming van het Hoofd
van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van
de Luchtmachtstaf mag de inhoud niet

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. ten overstaan van buitenlanders in discussie
worden gebracht;
- c. worden gekopieerd.

VERZENDLIJST, behorende bij Inlichtingsamenvatting nr. 10/77,
d.d. 25 oktober 1977.

<u>Aan:</u>	<u>Ex.nr.:</u>	
Chef Staf (Luchtmacht) van de Inspecteur Generaal der Krijgsmacht	1	1)
Chef Defensiestaf t.a.v. Hoofd SIDS	2	
C- CTL	3	
C- Vlb Soesterberg	4	
C- Vlb Leeuwarden	5	
C- GPLV/Vlb Deelen	6	
C- Vlb Volkel	7	
C- Vlb Eindhoven	8	
C- Vlb Twenthe	9	
C- Vlb Gilze-Rijen	10	
C- 12GGW	11	
C- 3GGW	12	
C- 5GGW	13	
C- CRC/M11ATCC	14	
C- LVM Groep	15	
C- 1LK t.a.v. C- ASOC	16+17	
C- CLO	18 t.e.m. 20	2
C- LIMOS	21	
C- LETS)		
C- KKSL)	22	
C- KLS tevens Vlb Ypenburg	23	
Directeur Luchtmacht Stafschool	24	
Lumat	25	1)
LuLaMarat	26	1)
LuLaMarat	27	1)
MaLumat	28	1)
Lumat	29	1)
LaLuMarat	30	1)
LaLumat	31	1)
LuLumat	32	1)
LaLuMarat	33	1)
LaLuMarat	34	1)
<u>d.t.v.:</u>	35	
<u>I.a.a.:</u>		
Voorzitter van het Comité Verenigde Inlichtingen- diensten Nederland	36	
Hoofd MARID	37	
Hoofd LAMID	38+39	
Hoofd IDB t.a.v. Lu-Liaison Officier	40	
DPKLu	41	
DMKLu	42	
	43	

	<u>Ex.nr.:</u>
NMR-Neth. SHAPE t.a.v. Maj [REDACTED]	44
NMR-Neth. AFCENT t.a.v. Maj. [REDACTED]	45
NAK-2ATAF t.a.v. Lt-Kol. [REDACTED]	46
Neth. Support Unit AAFCE t.a.v. Lt-Kol. [REDACTED]	47
C- 1LVG	48

Intern aan:

BDL - PCLS - SCO - SCP1	49
H- AOD)	
H- ALBV) ter circulatie	50
H- AV)	
H- AOB	51
H- AP1	52
DEBKLu - SCFin - SCAut - SCOrg	53
H- Sectie Contra Inlichtingen	54
Archief AIV	55

-
- 1) ter info, daarna retour aan het Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmachtstaf.
 - 2) ex.19 en 20 ter info, daarna retour aan het Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmachtstaf.

I N H O U D S O P G A V E

	<u>Blz.:</u>
<u>HOOFDSTUK I - FEITEN EN ONTWIKKELINGEN</u>	I.1
Warschau Pakt algemeen	I.1
Nieuwe infrarood variant van de AA-2b (ATOLL)	I.1
In een omloopbaan zijnde Sowjet satellieten	I.1
Sowjet vliegtuigleveranties	I.2
Training in chemische oorlogvoering bij een opleidings- onderdeel in de USSR	I.2
Wijzigingen in de Sowjet top	I.3
Warschau Pakt lsk en lvd middelen tegenover de Centraal Europese Sector	I.4
Vlieg- en oefenactiviteiten in de DDR, Polen en Tsjechoslowakije	I.4
Voorbereiding voor de a.s. troepenrotatie	I.5
Slagorde mutaties	I.5
Aanvang conversies van het Sowjet jagerregiment MIMOM	I.7
SA-8 activiteit in de DDR	I.7
Nieuwe VHF interceptieapparatuur in de DDR	I.8
<u>HOOFDSTUK II - DE POOLSE RADARINDUSTRIE</u>	II.1/II.3 + bijl. (5 bl
<u>HOOFDSTUK III - SOWJET VLIEGTUIGPRODUKTIE EN -EXPORT IN HET 1e HALFJAAR VAN 1977</u>	III.1/III.4
<u>HOOFDSTUK IV - UPS EN DOWNS VAN DE CPN</u>	IV.1/IV.6
<u>HOOFDSTUK V - PARTIJ EN LEGER IN CHINA</u>	V.1/V.7

[REDACTED]

95A (3)

HOOFDSTUK IV - UPS EN DOWNS VAN DE CPN

Inleiding.

1. Het afgelopen jaar is er voor de CPN één geweest met nogal wat opmerkelijke hoogtepunten zowel als dieptepunten, die uiteindelijk zijn geresulteerd in een heftige interne partijstrijd kort na de verkiezingen. Positief voor de CPN waren de relatief sterke groei van het ledental, de toenemende invloed in sommige delen van de vakbeweging, de groeiende invloed op het buitenparlementaire gebeuren vooral in de welzijnssfeer, en niet in het minst de tot stand gebrachte normalisatie van de betrekkingen met de CPSU. Negatieve aspecten waren daarentegen de gebleken onvoldoende ideologische hardheid van leiding en leden, het enorme verlies bij de parlamentsverkiezingen en tenslotte de wijze waarop de interne strijd in de partij ontketend werd. Hoe belangrijk de verschillende gebeurtenissen vanuit partijstandpunt of maatschappelijk oogpunt ook geweest mogen zijn, zij worden thans volledig overschaduwd door de opgelaaide partijstrijd, die uiteindelijk beslissend zal zijn voor de ontwikkeling van een belangrijk deel van het Nederlands communisme in hetzij een orthodoxe, hetzij een meer "eurocommunistische" richting.

De strijd.

2. De onverwacht grote verkiezingsnederlaag, die de CPN leed bij de in mei j.l. gehouden Tweede Kamer-verkiezingen, heeft latent aanwezige geschilpunten binnen het Dagelijks Bestuur (DB) van de CPN naar buiten gebracht. Die geschilpunten vloeien voort uit kennelijk al langer bestaande verschillen in opvatting over de te volgen revolutionaire strategie, waarbij de gewelddadige weg naar het socialisme wordt gesteld tegenover de mogelijkheid het doel langs parlementaire weg te bereiken. Deze geschillen zijn lange tijd onbesproken gebleven in de partij, hetgeen enerzijds in de hand gewerkt werd door een samenvallen van de belangen van de stalinistische en de minder orthodoxe stroming in de CPN tijdens haar jarenlange periode van volstrekte autonomie en isolement ten opzichte van de internationale communistische

beweging. Anderzijds

[REDACTED]

beweging. Anderzijds bleef interne partijdiscussie achterwege door de sterk overheersende rol van het erelid van het partijbestuur [REDACTED] bij het bepalen van de globale politiek van de partij.

3. De gebeurtenissen rond de parlementsverkiezingen brachten de heer [REDACTED] en andere partijprominenten echter tot het inzicht dat de partijleiding door haar verdeeldheid en wankelmoedigheid niet langer in staat was de partij op adequate wijze te leiden. De analyse van de heer [REDACTED] kwam er op neer dat er binnen de partij een verwoeding van de klassenstrijd had plaatsgevonden, o.m. door verwaarlozing van de politieke vorming, een foute oriëntatie op de welzijnssectoren en de penetratie van reformistische en "eurocommunistische" ideeën. Al tijdens de zitting van het partijbestuur (PB) op 31 mei en 1 juni j.l. lanceerde hij een felle aanval op de zijns inziens daarvoor meest verantwoordelijke DB-leden [REDACTED] en [REDACTED] die deze aanval op overigens opmerkelijk zelfbewuste wijze pareerden. Niettemin schaarde het PB zich achter een voorstel van de heer [REDACTED] om een commissie te vormen, die moest gaan onderzoeken hoe het mogelijk was geweest dat de partij zo'n groot deel van haar aanhang verloren had. De bevindingen van die onderzoek-commissie zouden dienen als basis van een discussiegrondslag voor een te beleggen partijcongres. Het voornaamste oogmerk van de [REDACTED] was om met behulp van deze commissie de huidige partijleiding te neutraliseren, vervolgens te kritiseren en tenslotte uit te schakelen. Het behoeft dan ook geen betoog dat hij die commissie zo samengesteld had willen zien dat de partijleiding niet vertegenwoordigd was, maar het PB besliste anders en benoemde daarin voornamelijk leden uit eigen kring. De activiteiten van de commissie werden daarom aanvankelijk geboycot door de heer [REDACTED] zelf. Van de daaropvolgende vakantieperiode trachtte hij gebruik te maken om ondershands de basis van de commissie te vergroten door een twintigtal min of meer willekeurig gekozen partijleden voor een discussiebijeenkomst uit te nodigen. Vakanties van vele betrokkenen en mogelijk ook tegenwerking van nog aanwezige DB-leden deden dat initiatief evenwel mislukken, waarna de heer [REDACTED] besloot de discussie in heel de partij op gang te brengen rond een door hem zelf geschreven en via het IPSO*) gedrukt en te verspreiden ontwerp voor

*) nieuwe partijstatuten
IPSO: instituut voor politiek en sociaal onderzoek,
het wetenschappelijk bureau van de CPN.

[REDACTED]

nieuwe partijstatuten en beginselprogramma.

4. Daartoe moest echter eerst de openbare discussie, waartoe het PB op 1 juni besloten had, nog geopend worden. De heer [REDACTED] concipiëerde daarom een discussiebijdrage ter publicatie in het dagblad De Waarheid, welke hij overhandigde aan partijvoorzitter [REDACTED]. De inhoud van dit stuk bleek evenwel zo explosief, dat voorzitter [REDACTED] moest gaan vrezen voor het uiteenvallen van zijn partij. Het DB besloot aanvankelijk het artikel van de heer [REDACTED] in het geheel niet te publiceren, maar gaf het tenslotte toch voor publicatie vrij, zij het dan vergezeld van een eigen commentaar. Zodoende werden de leden van de partij begin augustus overvallen met een drietal artikelen: allereerst een artikel ter opening van de discussie door de heer [REDACTED], afgedrukt in De Waarheid van 1 augustus en inhoudende een samenvatting van de door hem uitgesproken inleiding tijdens de PB-zitting op 31 mei j.l. De daarin verwoorde opvattingen stemmen nog vrijwel geheel overeen met wat de heer [REDACTED] tot dan toe als zijn mening had gegeven. Vervolgens de discussiebijdrage van de heer [REDACTED], afgedrukt in De Waarheid van 2 augustus, waarin deze zijn eerdere uitspraken had aangescherpt onder meer door de gehele partijleiding handelingsonbevoegd te verklaren. Tenslotte het commentaar daarop van het DB, waarin de bevoegdheden van de onderzoekcommissie werden ingetrokken en de feitelijke medeverantwoordelijkheid van de heer [REDACTED] voor de partijpolitiek aan de orde werd gesteld.

5. Hoewel het opmerkelijk genoeg was dat het DB zich voor het eerst gezamenlijk tegen de heer [REDACTED] afzette, kon uit het ontbreken van enige inhoudelijke kritiek op diens discussiebijdrage afgeleid worden dat van een eensgezind front bepaald (nog) geen sprake was. De aanzet tot een kritische beoordeling van het stuk van de heer [REDACTED] en van diens positie binnen de CPN werd pas gegeven tijdens een PB-zitting op 12 augustus. Daar zette partijvoorzitter [REDACTED] in een uitgebalanceerde rede uiteen dat het voornamelijk de schuld was van partijgenoot [REDACTED] dat de partij een weinig consequente politiek had gevoerd, terwijl hij tevens op zelfkritische wijze sprak over de manier waarop het DB zich zolang door hem had laten manipuleren. Het PB besloot aan die situatie nu onmiddellijk een einde te

maken en op

maken en op geen enkele manier meer in politieke discussie met zijn erelid te treden. Dat besluit werd al direct geëffectueerd toen een ingekomen brief van de heer [REDACTED], die door ziekte de bijeenkomst niet kon bijwonen, niet in behandeling werd genomen. De heer [REDACTED] die van de besluiten van het partijbestuur onkundig werd gehouden, zette echter onverdroten zijn pogingen voort om via het IPSO de door hem noodzakelijk geachte discussie over nieuwe statuten op gang te krijgen, waarbij hij weloverwogen de relatie tussen de partij en haar wetenschappelijk bureau op het spel zette, evenals zijn eigen partijlidmaatschap en dat van zijn voornaamste aanhanger [REDACTED] de fungerende IPSO-directeur.

6. De openbare discussie in de partij is inmiddels voortgezet, maar nu onder de nadrukkelijke leiding van het DB, dat al enkele discussiebijdragen, o.a. van de heer [REDACTED], heeft geweigerd. Andere bijdragen van vermoedelijk daartoe geselecteerde leden zijn soms geheel, soms gedeeltelijk gepubliceerd in het dagblad "De Waarheid". Deze zullen mede gebruikt worden ter vaststelling van de discussiegrondslag voor het te organiseren partijcongres. Het zal de partijleiding overigens niet licht vallen de verschillende opvattingen binnen de partij in zo'n grondslag onder één noemer te brengen, nu blijkt dat de meningen soms diametraal tegenover elkaar staan, o.a. over de oriëntatie van de partij al dan niet primair op het industrieproletariaat en over de internationale opstelling ten opzichte van de socialistische landen resp. de eurocommunistische partijen.

Internationale relaties.

7. Het normalisatieproces tussen de CPN en de CPSU is, sinds een CPN-delegatie dit voorjaar in Moskou overeenstemming constateerde over "alle belangrijke zaken" in principe nagenoeg voltooid. Hoewel de CPSU waarschijnlijk bij die gelegenheid heeft toegezegd de steunverlening aan de pro-Russisch dissidente groeperingen in Nederland stop te zetten, zou de uitvoering van die afspraak wel eens op zich kunnen laten wachten dankzij de onzekerheid over de verdere ontwikkeling van de relatie tussen CPN en CPSU. De CPN heeft zich in Moskou verplicht tot

praktische solidariteit

[REDACTED]

praktische solidariteit met de CPSU, met name ten behoeve van de buitenlandse Sowjet-politiek "van vrede en veiligheid", maar ook het effect daarvan moet onder de gegeven omstandigheden afgewacht worden. Het herstel van de betrekkingen met de CPSU heeft nog geenszins tot gevolg gehad dat de CPN weer volledig is gaan participeren in de internationale communistische beweging. Integendeel, de partij lijkt momenteel krampachtig vast te houden aan vroegere congresbesluiten multilaterale bijeenkomsten zoveel mogelijk te mijden. Dat kwam ook tot uitdrukking in de zeer wisselvallige opstelling van de CPN tegenover andere Westeuropese CP-en. Zo werd steeds op ad-hoc basis besloten al dan niet deel te nemen aan door dezen belegde conferenties. Slechts in enkele gevallen is de CPN-leiding bereid gebleken een afvaardiging naar een conferentie op Westeuropes niveau af te vaardigen.

Nationale activiteiten.

8. Bijna even ambivalent als de opstelling op internationaal niveau was de houding van de partij op het nationale vlak. In de vrij korte periode tussen twee laatste parlementsverkiezingen heeft de opstelling van de CPN ten opzichte van de sociaal-democratie ettelijke malen een radicale wijziging ondergaan. Begonnen werd met een politiek van "constructieve oppositie" ten opzichte van het gedoogde progressieve kabinet. in de hoop aldus een basis te leggen voor overleg op langere termijn. Slechte resultaten bij tussentijdse verkiezingen voor Provinciale Staten en gemeenteraden deed de partij echter besluiten de koers te verleggen, omdat zij meende te vaak de indruk te wekken als verdediger op te treden van de politiek van de regering. Daarom werd overgeschakeld op een scherpe opstelling, die zijn hoogtepunt vond tijdens de begin 1976 gehouden Nationale Manifestatie, waarop partijvoorzitter [REDACTED] de regering het ultimatum voorhield de eisen van de arbeidersklasse, d.w.z. van de CPN, uit te voeren of anders af te treden. De concrete partijactiviteit was er in die tijd vooral op gericht de aanhang van de sociaal-democratie tegen haar leiding op te zetten. Deze tactiek sloot opmerkelijk slecht aan bij de gekozen centrale verkiezingsleuze "van Agt er uit - de CPN er in", die de CPN moest presenteren als een aanvaardbare partner voor de sociaal-democratie. Deze weinig consequente houding van de CPN is haar niet in dank

afgenomen door de

[REDACTED]

afgenomen door de kiezers, die haar dan ook de slechtste verkiezingsresultaten bezorgden sinds de Tweede Wereldoorlog.

9. Hoewel de parlementaire invloed van de CPN zodoende minimaal is geworden, zijn haar posities in de buitenparlementaire beweging daardoor niet direct beïnvloed. De CPN heeft in de afgelopen jaren in de welzijnssectoren, - welzijnswerk, gezondheidszorg, onderwijs - sterke posities verworven, zowel binnen de vakbeweging als daarbuiten. In de bij het NVV aangesloten onderwijzersvakbond (ABOP) veroorloofde de partij zich rond de verkiezing van een nieuw hoofdbestuur zelfs openlijk een fractioneel optreden, dat haar weliswaar niet direct het gewenste resultaat opleverde (de partij kreeg uiteindelijk 3 van de 30 zetels) maar wel haar positie in deze kring duidelijk illustreerde. In de productieve sectoren heeft de CPN zich beperkt tot een activerende rol in delen van de vakbeweging en tot activiteiten met betrekking tot de werkgelegenheid.

10. De grote inzet van de CPN in de buitenparlementaire actie werd ook omgezet in een betrekkelijk spectaculaire ledenwinst. Hoewel het ledental sinds 1972 is toegenomen met omstreeks 30% blijft de CPN een betrekkelijk kleine partij met haar 13.000 leden. Dat deze leden bijzonder veel voor hun partij willen doen blijkt jaarlijks gedurende de financiële campagnes. Het dit jaar bijeen te brengen streefbedrag van F. 700.000,- werd ruimschoots overschreden door de inzameling van in totaal meer dan één miljoen gulden voor partij en krant.

Conclusie.

11. Deze studie dient te worden gezien als een kritische begeleiding van publicaties in de open pers over de machtsstrijd binnen de CPN na de recente verkiezingen. Deze strijd onderscheidt zich in zoverre van de periodiek optredende meningsverschillen, door de unieke situatie dat het dagelijks bestuur zich voor het eerst tegen haar erelid de heer ██████████ afzette. Alhoewel de uitkomst van deze machtsstrijd - zeker binnen een partij als de CPN - moeilijk valt te voorspellen, kan zonder meer worden gesteld, dat deze beslissend zal zijn voor de ontwikkeling van een belangrijk deel van het Nederlands communisme in hetzij een orthodoxe, hetzij een meer "eurccommunistische" richting.

25

HOOFDSTUK V - PARTIJ EN LEGER IN CHINA

1. Met de afronding van het 11e Congres van de CP van China - het Congres bekrachtigde de uitstoting van de anti-partijgroep van de links-radikale bende van vier, die "de weg van het kapitalisme ingeslagen zijn" - werd ook de nieuwe samenstelling van de Chinese partijtop bekend. Op 18 augustus van dit jaar koos het Congres de leden van het Centrale Comité: op zijn eerste plenaire vergadering op 19 augustus stelde het nieuwe CC zijn eigen leidende organen samen. Hua Kuo-feng werd in zijn functie van voorzitter van het Politburo bevestigd. Als vice-voorzitters werden herkozen Jeh Tsjien-jeng (minister van defensie) en Teng Hsiao-ping (tevens vice-premier en de chef van de generale staf). Nieuw als vice-voorzitter werden aangewezen Li Hsien-nien (economisch specialist) en Wang Toeng-hsing. Deze laatste, de voormalige lijfwacht van Mao Tsetoeng, speelde een belangrijke rol in de machtsstrijd die na het overlijden van Mao ontbrandde en in de arrestatie van de bende van vier uitmondde. Als leider van het Algemeen Bureau van het CC zal hij het binnenlandse veiligheidsapparaat blijven controleren. De vijf genoemde mannen (Hua Kuo-feng, Jeh Tsjien-jeng, Teng Hsiao-ping, Li Hsien-nien en Wang) vormen tezamen het permanente comité van het Politburo. Het CC wees ook de overige leden van het Politburo aan. Vóór het Congres was het Politburo (21 leden) door zuiveringen en overlijden tot 13 leden geslonken. Thans telt het 23 leden.

2. Kenmerkend voor reorganisatie en samenstelling van de nieuwe partijtop is, dat het hoogste beleidsorgaan niet zozeer meer uit één egalitair slag van representanten van de "massalijn" bestaat, maar duidelijk als een leiderscollectief geformeerd is: een groep van stuk voor stuk geprofileerde, invloedrijke, gezaghebbende en voor het eigen vakgebied competente leidersfiguren. De ironie van het lot wil dan ook dat juist de oude veteranen, degenen die altijd als "slachtoffers" van de Culturele Revolutie zijn aangeduid, na de zuivering van de linksradikalen nu toch weer het apparaat beheersen. Aan de huidige konstellatie ligt, naar het voorkomt, veel eer de erfenis van de overleden Tsjoë En-lai dan van de overleden Mao ten grondslag. Sterk vertegenwoordigd in het nieuwe Politburo is het economische element: hadden de nieuwe machthebbers het onderspit gedolven in de machtsstrijd, dan zouden zij nu waarschijnlijk als "economistische tegenstroom"

verketterd zijn.

verketterd zijn. Behalve het economische element is vooral ook het militaire aandeel opvallend. Liefst 10 van de 23 leden zijn hoge militairen, terwijl nog 3 andere leden anderszins nauwe banden met de militaire macht onderhouden. Toch kan niet worden gesteld, dat de militairen thans weer geheel in het centrum van de macht staan. Zoals bekend werd na de dood van marschalk Lin Piao langzamerhand de machtspositie die het Volksbevrijdingsleger zich in het overheids- en partijapparaat had verworven aanzienlijk teruggebracht. Heel duidelijk was die positie destijds gebleken uit het feit dat de "revolutionaire comité's", die overal in het land werden opgericht, bijna zonder uitzondering militairen als voorzitter hadden en in veel gevallen ook als vice-voorzitter. Die overmatige vertegenwoordiging van militairen was tegen het einde van het jaar 1973 vrijwel geëlimineerd. De radicalen uit de Culturele Revolutie was het uitschakelen van de militaire overheersing in de provincie zeer welkom: tegen hen immers was het, dat het leger aan het einde van de Culturele Revolutie (overigens op Mao's gezag) had ingegrepen. Nadat het dan in de laatste jaren tot vermindering van de politieke macht van het leger kwam en m.n. door de wederopbouw van de vernietigde partijhiërarchie weer tot versterking van de greep van de partij, blijft ook na Mao's dood en de zuivering van de bende van vier de partij de leiding in handen houden. De collectieve leiding, die China na de dood van Mao heeft gekregen, moet verzekeren dat een strijd om de macht tussen afzonderlijke groepen van burgers en militairen in de partij wordt vermeden: in de tegenwoordige leuze "orde en stabiliteit" wordt overigens ook aan de militairen impliciet verzekerd, dat zij nu en in de toekomst een stevige vinger in de pap (mogen) hebben. Met de uitschakeling van de linksradikale bende van vier, oftewel cultuurrevolutionair links, is aan de voornaamste voorwaarde daarvoor ongetwijfeld voldaan. Door het uitschakelen van cultuurrevolutionair links kan de militaire invloed zich weer sterker doen gelden. In verband daarmee interesseert men zich in westelijke commentaren vooral voor de vraag of de militairen nu het leeuwedeel van het nationaal inkomen zullen mogen gebruiken voor de opbouw van een moderne strijdmacht en snelle opvoering van moderne bewapening. In China is daaromtrent op het Congres niet zo erg veel duidelijk geworden.

3. Tot het tiental militaire vertegenwoordigers dat in het Politburo zetelt behoort, behalve zoals gezegd de 80-jarige defensie-minister, o.a. ook de commandant van de Chinese luchtmacht, Tsjang Ting-fa,

alsmede de oude

alsmede de oude maarschalk Nieh Jung-tsjen, die momenteel de Defensie-commissie voor Wetenschap en Techniek voorziet. Een ander Politburolid, Wei Kuo-tsjing, treedt sinds kort als hoofd van de Algemene Politieke Afdeling van de strijdkrachten op. De voorzitter van de Defensiecommissie voor Wetenschap en Techniek heeft kortgeleden nogal de aandacht op zich gevestigd door te verklaren, dat het politieke en strategische denken van Mao (het "Mao-Tsetoeng denken") niet als dogma moet worden gebruikt "zonder plaats, tijd en omstandigheden in aanmerking te nemen". Die uitspraak van de maarschalk die al sedert 1957 de leiding van het Chinese nucleaire en rakettenprogramma heeft wijst er nogeens op, dat de huidige Chinese machthebbers niet van plan zijn met het denken van Mao metafysika te bedrijven. Zij zullen, zoals nu ook door de Chinese staatsplancommissie te kennen is gegeven, de politieke theorieën van Mao niet verlaten, maar wel "met meer flexibiliteit toepassen". De pragmatische lijn van de Chinese topleiding zou op militair terrein, volgens sommige waarnemers, kunnen gaan inhouden dat ook Mao's these van de superioriteit van de mens boven de wapens aan revisie toe is: niet zo gauw deze these als zodanig, zou men dan moeten zeggen, als wel China's militaire doctrine. De these zelf geldt immers ook in het Oostblok op ideologische gronden nog steeds als onaantastbaar. Zo schreef het Oostduitse "Volksarmee" nog onlangs: "stimmt das Bild vom "Druckknopfkrieg", an dem sich bürgerliche Propheten begeistern? Nein! In einer Studie über das gezogene Gewehr betonte Friedrich Engels, dass neuartige Waffen allein noch kein Garant für den Sieg auf dem Gefechtsfeld sind, weil immer Menschen die Schlachten gewinnen müssen. Unsere Gegenwart bestätigt die eiserne Gültigkeit dieser auch von Lenin bekräftigten These". Aan die these zal niet zo gauw getornd worden, wat echter wel veranderen kan is China's militaire doctrine.

4. In China bleef men weliswaar traditionele guerilla-concepties centraal in de publieke aandacht stellen, maar hoewel Mao's guerilla-strategie kernwapens als "papieren tijgers" afdoet, werd ook aan het voeren van een moderne "Druckknopfkrieg", aan nucleaire ontwikkelingen, veel aandacht gewijd. Het hoofdaksent lag tot nu toe evenwel op de uitbouw van de milite, het mobiliseren en bewapenen van de volksmassa's, zodat "iedereen soldaat" is. Deze maatregel werd altijd beschouwd, althans gepropageerd, als "Mao's vitale strategische maatregel", zulks in tegenstelling tot de strategische en als pro-Russisch verguisde lijn van mannen als Liu Sjao-tsji en Peng Te-huai (voorganger van defensie-minister Lin Piao). Weliswaar

was men zelfs op propagandistisch niveau bereid te erkennen, dat de ontwikkeling van moderne wapens "van invloed" is op de oorlog, maar tevens werd benadrukt dat geen enkel modern wapen de objectieve oorlogswetten wijzigt. De rol van de volksmassa's zou in het huidige tijdperk zelfs aan betekenis hebben gewonnen en "bewapend met de ideeën van Mao" kunnen zij het effect van een "geestelijke atoombom" voortbrengen, waartegen gewone atoombommen niets vermogen. Deze "doctrine", ongetwijfeld bedoeld om het moreel van de massa's te sterken, maakte in zoverre van de nood een deugd, dat China in technologisch opzicht inderdaad nog heel wat had en heeft bij te benen. In militaire kring zelf bestond al jarenlang een controverse tussen de door en door politiek-ideologische visie van strateeg Mao en de professioneel-militaire zienswijze, volgens welke een moderne strijdmacht zich nu eenmaal met een steeds gecompliceerder arsenaal van wetenschappelijke en technische gegevens vertrouwd dient te maken om een land tegen hoogontwikkelde militaire technologieën te kunnen verdedigen. Nu voor China's nationale economie een "nieuwe grote sprong voorwaarts" in het vooruitzicht wordt gesteld en de leiders de aandacht willen concentreren op de voortgang van de revolutie op de terreinen van wetenschap en techniek, wordt ook in Chinese militaire kringen luider hardop over modernisering van het militaire potentieel gedacht. Het recente artikel van Politburolid en generaal Nieh Jung-tsjen in het partijblad "Rode Vlag", waarin verklaard wordt dat doctrines dienen te worden geïnterpreteerd in het licht van de huidige problematiek, kan een signaal zijn dat men thans ook de Chinese defensiestrategie meer bij de tijd zou willen brengen.

5. Het Chinese arsenaal is sterk verouderd en al beschikt China op papier over een enorme strijdmacht van enkele tientallen miljoenen mensen, de opvatting overheerst dat de Chinese troepen ongeschikt zijn om een moderne oorlog te voeren. Het recente bezoek van een Chinese militaire delegatie o.l.v. generaal Jang Tsjeng-woe aan Frankrijk werd door een aantal westelijke waarnemers prompt met een grootscheeps plan tot modernisering van het Chinese volksleger in verband gebracht. De Chinezen zouden verschillende typen Mirage-vliegtuigen, alsmede diverse typen raketten willen aanschaffen en de aankoop van Franse AMX tanks en het allernieuwste anti-tankgeschut overwegen. Een geval van "übersteigerte Wahrnehmung"? Waarschijnlijk wel, want van een grootscheeps plan tot modernisering van de Chinese strijdkrachten is vooralsnog niets bekend. Men moet trouwens aannemen, dat wanneer

China werkelijk aan

China werkelijk aan grootscheepse modernisering van zijn strijdkrachten denkt, men de oplossing niet in hoofdzaak in wapensteun uit het buitenland zal zoeken, maar in verdere uitbouw van de eigen economie en een slechts in dat kader door te voeren verdere militair-technologische ontwikkeling. Wel is destijds (1974) n.a.v. de aankoop door China van steeds meer hoogontwikkelde westerse en Japanse technische procédés een dispuut gerezen over de oriëntatie van de Chinese buitenlandse handel: moest die ontwikkeling wel zo doorgaan of moest de produktie van geavanceerde technologie niet in de eerste plaats door de Chinese "werkende klasse" zelf ter hand worden genomen, op basis van het principe "vertrouw-op-eigen-kracht".

6. Hoewel onvermijdelijk meer en meer over modernisering van materieel zal moeten worden nagedacht, lijkt men anno 1977 in toeneming van manschappen nog altijd de snelste en goedkoopste manier te zien om aan externe dreiging (en aan de noden van de economie) het hoofd te bieden. In de afgelopen 12 maanden zou het leger met een halfmiljoen man zijn uitgebreid. De totale strijdkrachten zouden nu op 3.950.000 man (Inst.of Strategic Studies, Military Balance '77) mogen worden gesteld, waarvan 400.000 in de luchtmacht en 300.000 in de marine. De Chinese luchtmacht bestaat uit zo'n 5000 toestellen, maar veelal betreft het verouderde Russische typen. Het modernste Chinese jachttoestel is de MIG-21, waarvan er op het einde van de jaren vijftig nog enkele door de Sowjets zijn geleverd. Die zijn tot nu toe in China nagebouwd, maar veel verder is de vliegtuigindustrie er nog niet. Het Volksbevrijdingsleger is verdeeld over 11 militaire districten, waarbij er twee in het noordoosten (Peking en Sjenjang) zijn, die alleen al eenderde deel van de gehele strijdmacht op hun terrein hebben. Dit feit onderstreept uiteraard de grote strategische waarde van de hoofdstad en het industriële noordoosten, maar het wijst ook op het grote gebrek aan mobiliteit van de troepen, die overal vastgehouden worden waar zij, ook om economische redenen, het meest nodig worden geacht. Juist ook het wijde scala van niet-militaire activiteiten die het leger in China ontplooid zal de modernisering van de strijdkrachten hebben vertraagd. Het leger speelde een unieke rol in de Chinese economie. Het had o.m. op uitgebreide schaal aan de agrarische produktie, aan de mijnbouw, alsmede aan de aanleg van spoorwegen deelgenomen. Een ander initiatief op economisch terrein was de door het leger ter hand genomen ontwikkeling van de provincie Singkiang. De opbouw van de militie was in vele streken een taak van de legereenheden. Ook aan het culturele front waren het kaders van het Volksbevrijdingsleger die in het gehele land de vorming van zang-, dans-

en tooneelgroepen

en toneelgroepen op zich namen. Al deze activiteiten maken duidelijk dat het Volksbevrijdingsleger een revolutionair model voor de gehele Chinese maatschappij moest leveren, een idee dat al in 1964 werd uitgedragen door de campagne "Leert van het Volksbevrijdingsleger!" Verkondigd werd de slogan dat het leger op grootscheepse wijze door de Chinese maatschappij verdiende te worden geëvenaard, omdat het de ware werkstijl bezat en zich zowel ideologisch zuiver als in professionaal opzicht competent toonde. De "oorlogsvorbereiding", waarop men in China zo de nadruk legde, miste eigenlijk de belangrijkste component om ook maar enigermate werkelijk geloofwaardig te zijn: snelle modernisering van de strijdkrachten, snelle opvoering van moderne bewapening.

7. Zelfs de Chinese atoommacht geldt als relatief "verouderd". Sinds de jaren vijftig heeft China 21 proefexplosies gehouden. De lanceerapparatuur zou evenwel bij de technologische ontwikkelingen zijn achtergebleven. Het beste zou het er nog met de ballistische raketten van de middellange afstand voorstaan, waarvan een veertigtal in Noord-China is opgesteld. Sedert 1971 is de Chinese wapenproductie zelfs aanzienlijk teruggelopen. In de periode 1972-1974 lag zij ongeveer 25% lager dan in de piek jaren 1970-1971. Deze tendens zou samenhangen met het feit dat de invloed van de militaire leiders op het beschikbaar stellen van defensiegelden tegen 1975 zeer veel geringer was geworden. Op het 4e Nationale Volkscongres van januari 1975 trad inderdaad aan het licht, dat het proces van het ondergeschikt maken van het militaire apparaat aan de weer opgebouwde partijhiërarchie zijn voltooiing naderde. Pragmatici als premier Tsjoë En-lai en zijn protégé Teng Hsiao-ping waren vermoedelijk destijds reeds tot de conclusie gekomen, dat een sterke economie op de langere termijn van wezenlijker belang voor de landsverdediging was dan eenzijdige nadruk op een grootscheeps program van militaire uitbouw. Na 1972 kwam ook in China's strategische wapenprogram het aksent meer te liggen op onderzoek en ontwikkeling en minder op produktie en deployment. Medio 1974 karakteriseerde de toenmalige Amerikaanse minister van defensie, Schlesinger, het nucleaire wapenprogramma van de Chinese Volksrepubliek als "slow ... but moderately successful". Daar komt bij dat zelfs in het "piekjaar" 1970 al voldoende duidelijk was dat de Chinese oproep tot "oorlogsvorbereiding" veeleer in het kader van binnenlandse ontwikkelingen plaatsvond. In 1970 schreef Moskou, dat verklaarde over sterke zenuwen te beschikken, de "kunstmatig opgezweepte" oorlogspychose in China toe aan een manoeuvre van de Chinese leiders om de aandacht af te leiden van de ernstige economische en politieke moeilijkheden in het land. Met de leuze van de externe dreiging

(de SU) trachtte de politieke leiding volgens Moskou kracht bij te zetten aan haar oproep aan de Chinese arbeiders om zelf voor hun levensmiddelen te zorgen en aan de boeren om zonder industriële goederen rond te komen. Volgens Moskou werd de leuze van een externe dreiging gebruikt om, zolang de wederopbouw van het partijsysteem nog niet voltooid was, de controle van het leger op de industrie, de landbouw en het gehele maatschappelijke leven te verhogen. Daarmee pretendeerde Moskou in alle geval zich niet bijzonder aangesproken te voelen door China's "oorlogsvoorbereiding". Ook in het Westen bleek zij eigenlijk meer de fantasie van journalisten dan van politici bezig te houden. Dat gold vooral toen de bouw van schuilkelders in China een nationale rage werd.

8. Met het proclameren van het zegevierende einde van de "eerste" grote proletarische Culturele Revolutie, moet thans ernst worden gemaakt met het streven om voor het einde van de eeuw van China een "grote, machtige en moderne socialistische staat te maken". Aangezien dit specifieke streven als zodanig vroeger reeds door premier Tsjoë En-lai is geproclameerd, kan moeilijk worden beweerd dat met dit program aan het testament van de "grote stuurman" wordt verzaakt. Wel kan worden verwacht dat men de koers zal bijsturen om de "revolutionaire geest" nu allereerst te richten op het streven om industrieel en economisch met de moderne buitenwereld mee te komen. Dat houdt ook voor de strijdkrachten voortschrijdende modernisering in.